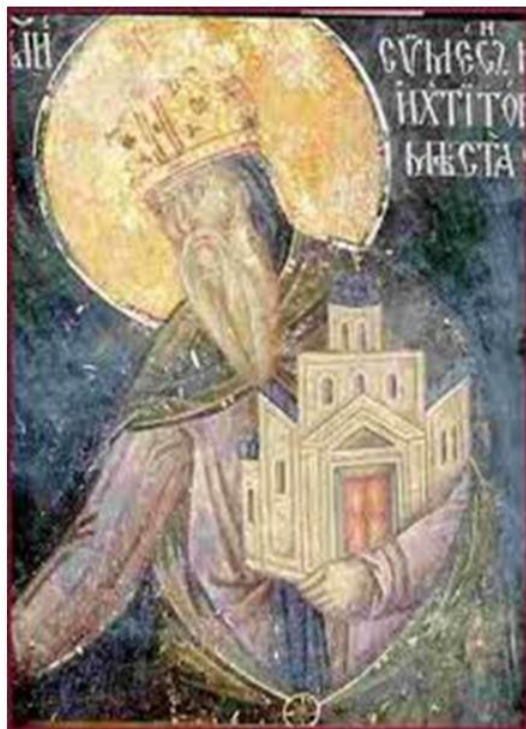

Стефан Немања

Рођење и живот Стефана Немање

Он је био четврти и
најмлађи син српског властелина

Завиде који је био у родбинским везама са
династијама које су

у то доба
владале Рашком са Вукановићима по мушкој
линији и краљевином Зетом
са Војислављевићима по женској
линији.

Сукоби са браћом

▣ Прави разлог незадовољства Немањине браће је највероватније била Немањина претензија да уз помоћ Византије и подршку цркве, дође до титуле великог жупана. Он је покушао да се , уз подршку дела племства , домогне титуле великог жупана оптужујући Тихомира да води византофилску политику . На великом скупу рашке властеле , који је сазван тим поводом , Немања је са делом оних који су га подржали заробљен и затворен у пећини крај Раса . Његово заробљеништво је трајало релативно кратко , пошто су га његове присталице убрзо ослободиле , након чега је уз подршку властеле постао велики жупан Рашке и потиснуо браћу, која су побегла у Византију .

Рат са Византијом

■ Немања је 1170. године напао , византијског вазала , кнеза Зете Радослава и том приликом припојио својој земљи део тадашње Зете и Неретвљанску област . Већ наредне године Манојло Комнин долази у сукоб са Млетачком републиком и по његовом наређењу бива 12.03. заплењена сва млетачка имовина на простору Византије . Као одговор на ово , из Венеције је покренута млетачка ратна флота са око 120 бродова ка византијским поседима . Борби против Византије прикључила се и краљевина Угарска , а подршку овом савезу давало је и римско царство , са Фридрихом Барбаросом (1152 — 1190) на челу .

Заточеништво у Цариграду

Овај сукоб се окончао Немањиним поклоњењем цару Манојлу . Он је једног дана гологлав , босоног , са одећом исцепаном до лаката , конопцем око врата и мачем на рукама ушао у византијски логор и изашао пред цара . Стигавши до Манојла, Немања је пред њега пао ничице пружајући му свој мач , да са њим ради шта му је воља . Византијски цар је прихватио његову понизност , приставши на обнову вазалних обавеза и остављање Немање на положају великог жупана . Завршни део ове епизоде одиграо се у Цариграду , кроз који је бунтовни велики жупан Рашке проведен у тријумфалној поворци у Цариграду. Велики жупан Рашке је живео у манастиру Богородице Евергетиде (у чију је славу по повратку у Рашку подигао манастир Богородице Добротворке) .

Повратак у Рашку

Византијски цар Манојло Комнин је вратио Немању на положај великог жупана, а његовој браћи је потврдио њихове удеоне области - Страцимиру око Западне Мораве и Мирославу Захумље. По повратку у Рашку, Немања се окренуо учвршћивању централне власти, а Тихомировог сина и наследника Првослава је приморао да се одрекне владарских претензија у његову корист. У складу са својим вазалним обавезама, Немања је редовно слао помоћне одреде у византијске војне походе. Тако су се и српске снаге нашле у саставу византијске војске коју су трупе Иконионског султаната до ногу потукле у бици код Мириокефалона 17. септембра 1176. године у кланцима Мале Азије. По речима Никите Хонијата, сам Манојло је овај страховит пораз упоредио сакатастрофом код Манцикерта из 1071. године.

▣ Византијски цар Манојло I Комнин умире 24. септембра 1180. године , након чега Византију захватају унутрашња превирања , у којима се за пар година смењује неколико владара , што доводи до великих промена на Балканском полуострву . Краљевина Угарска , Рашка и бановина Босна непосредно после Манојлове смрти прекидају вазалне односе са Византијом , а већ 1185. године на простору данашње Бугарске избила је побуна у којој је обновљена бугарска држава и створено тзв. *друго бугарско царство* . Многе вазалне државе у региону , међу којима и Рашка , тада се окрећу од слабе Византије према Папству .

Освајање Ниша, Косова и Метохије

Унутрашњу кризу у Византији први је искористио мађарски краљ Бела III, који је током 1180. и 1181. године освојио Далмацију. Немања му се придружио 1183. године и они су заједно нападали на византијске поседе у Моравској долини и источно од ње. Током овог похода заузети су Београд , Браничево , Равно (данашња Туприја) и Ниш , а здружене снаге су продрле чак до Средеца (данашња Софија). Мађари су се након тога повукли из борби , док је Немања наставио офанзиву и заузео *област нишавску до краја , Липљан , и Мораву (Биначка Морава) , и звано Врање , призренску област и оба Полога .*

Освајање Зете

- После продора на југ и исток , Немања је напао византијског вазала , кнеза Зете Михајла III (1162 — 1186) , из владарске династије Војислављевића . Tok освајања није познат , али се он већ у јануару 1186. године помиње као владар у Котору , тако да се сматра да је до тада овладао целокупном Зетом . У том походу заузео је градове: Дањ, Сард, Дриваст Скадар, Свач,
- Улцињ , Бар , Рисан .

Повлачење са власти и одлазак у МОНАШТВО

▣ Стефан Немања се повукао са власти на великом државном сабору 25 . марта 1196 . године . Власт и титулу великог жупана Рашке је предао средњем сину , Стефану Немањићу , чији је таст Алексије III Анђел (1195 — 1203) 08.04. 1195. године извршио државни удар у коме је свргнуо са власти свог брата Исака II и преузео власт . Најстаријем сину Вукану је оставио на управу Зету , Травунију , Хвосно и Топлицу , са тим да је подређен Стефану , као великом жупану Рашке .

■ Немања се после сабора и повлачења са власти замонашио са супругом Аном у цркви светих Петра и Павла у Расу и том приликом су узели монашка имена *Симеон* и *Анастасија* . Прву годину свог монашког живота провео је у манастиру Студеници , да би се у јесен 1197 . године придружио свом најмлађем сину монаху Сави на Светој гори . Тамо је , заједно са њим , уз дозволу византијског цара , оживео запустели манастир Хиландар 1198 . године .

Немањина верска политика

■ Стефан Немања се сматра једним од родоначелника Српске православне цркве , првим великим ктитором православних храмова међу Србима и дубоко побожним човеком . Православље је, према византијском моделу , постало државна вера , а епископија у Расу њено средиште . О томе сведочи и чињеница да су рашки епископи Јевтимије и Калиник важили за утицајне личности у држави и на саборима . Без обзира на то , он је одржавао добре и чврсте везе представницима папске курије , како из политичких разлога због подршке у борби против Византије , тако и због чињенице да је у његовој држави део становништва , махом у приморским областима, био римокатоличке вере . Током своје владавине , Немања је повео борбу против богумилске јереси чије је припаднике прогнао и казнио , тако да они након тога нису представљали већу опасност по државу.

Немањине задужбине

▣ Током свог живота Немања је подигао и обновио већи број манастира и цркви, како на просторима којима је владао односно управљао, тако и у другим земљама.

- ▣ **Манастир Богородице** код Куршумлије (пре 1168—1172),
- ▣ **Манастир Светог Николе** код Куршумлије (пре 1168),
 - ▣ **Манастир Светог Ђорђа** у Расу (*Ђурђеви ступови*) (после 1168. године),
- ▣ **Манастир Богородице Добротворке** (*Студеница*) (1183-око 1191),
 - ▣ **Манастир Хиландар** (1198),
- ▣ **Манастир Светог Николе** (*Кончул* или *Казиновићи*) на Ибру,
 - ▣ **Манастир Богородице Бистричке** на Бистрици код Бијелог Поља,

- ▣ Женски манастир Богородице у Расу,
- ▣ Манастир Светог архангела Михајла у Скопљу (обновио),
- ▣ Црква Светог Николе у Нишу,
- ▣ Црква манастира Светог великомученика Пантелејмона у Нишу (обновио),
- ▣ Манастир Свете Богородице Градачке (*ибарски Градац*), помиње се од његовог доба
- ▣ Манастир Светог Николе у Дабру (*Бања*) код Прибоја, помиње се од његовог доба
- ▣ Манастир Светог Ђорђа у Дабру (*Ораховица* или *Мажичи*) код Прибоја, помиње се од његовог доба.

Дрво Немањина

Завида

Тихомир

велики жупан

Страцимир

† после 25. нов.
1189

†

Стефан Првослав

жупан † око 1220

Стефан Мирослав

велики кнез

хумски † 17. јула 1190-1199

△ Н. сестра босанског бана
Кулина, жива 1199.

Стефан Немања

монах Симеон, велики

жупан (1168-1196)* 1113.

Рибница, † 13. феб. 1199.

△ Ана, монахиња Анастасија

Тољен

пом. 1189.

Андрија

велики кнез хумски
† око 1250.

Петар (?)

Петар

први пом. 1319.
посл. пом. 1327.

Брајко

пом. 1363.

Богдан

жупан пом.
1247-1249.

Ђорђе

† после 1280.

Радослав

жупан
† после 1254.

Вукослава

жива 11 јан. 1296.

△ Барбо Крусић (Barbo
de Crosio) † пре 1282.

Драгослава

△ пре 1283. Drago
de Mare

Твртко

жупан, пом. 1282-1285

Петар

Андрија

Слава

Смрт

▣ Хиландару је 3. фебруара 1199 . или 1200 . године преминуо у дубокој старости . Према хришћанском предању, у тренутку његове смрти просторију је обасјала светлост. Следеће године га је Светогорски сабор канонизовао као Светог Симеона Мироточивог , јер су његове мошти точиле миро . Његове мошти су 1208 . године принесене у његову задужбину Студеницу у којој се и данас налазе .

Наставник Зоран Станковић